

Irazokiren ispiluak

Fermin Erbiti
KAZETARIA

ruñeko TVEren egoitzan ezagutu nuen, duela ia hogeita hamar urte. Ni etxe hartan egiten zen lehen (eta azken) euskarazko saioaren ardura-duna nintzen. *Astean Behin* programara gonbidatua nuen olerkaria: Francisco Javier Irazoki. Tipo txikia zen, bizarduna; janzkeran-eta, ordurako zaharkitua zegoen hippy itxurakoa. Telebistaz eta poesiaz gutxi zekien kazetari gazteari gizon misterioitsua, isila, atseгина eta sentibera iruditu zitzaion.

Oker ez banaiz, EHUK argitaratzen zuen olerki bildumako ale elebidun haietakoa eskainia zion, gaztelaniazko poemen parean euskarazko itzulpena ere emanez. Eskarmentu gutxikoa izanagatik, aurkezleak bazuen kazetaritzaren oinarritzko lezioaren berri: komunikazioak funtzionatuko badu, kode bera erabiltzen duten solaskideak behar dira. Oinarritzkoak huts eginda, jakina, hura nekez izan zitekeen elkarriketa gogoangarria.

Nuccio Ordine filosofoak *L'utilità dell'inutile* liburu interesgarrian berehalako etekina ematen ez diguten jakintzak aldarrikatzen ditu, poesia horien artean: "Poesiaren barnean bada lurrin moduko bat, edo argi bat, guztion gozagarri. Baina horretaz ohartzeko, eta horrekin gozatzeko, beharrezkoa da trebatze lan bat egitea". Poesia liburuen ale kopuruari erreparatzea aski da konturatzeke: gehienok egin gabe daukagu trebatze lan hori.

Kontua da olerkaria, handik gutxira, Euskal Herria utzi eta Parisa joan zela. Gure mendialdeko paradisuak infernu handiak ezkututzen dituztela esana zigun prosa itxurako poema liburu batean. Geroztik, Frantziako hiriburuan bizi da literatura-ri eta musikari emana, noizean behin kritikaren txaloe merezi duten liburu bitxiak argitaratuz.

Azkenak *Ciento noventa espejos* du izenburu, beste horrenbeste hitzez osaturiko testuekin egin. Urte berriko helburuen zerrendan sartu bainuen hutsen aitortza, onartu egingen dut: Savater, Aranburu eta beste batzuen lausenguak irakurrita kosta egin zitzaidan liburua erostea. Ez naiz damutu. Lesakarrak "prosan idatziriko sonetotzat" hartzen dituen testuotan era askotako gaiei buruzko hausnarketak daude: irakaspak, bidaiak, literatura, musika, lagunak... Eta hori dena lerroetan barna eroso eramaten gaituen gaztelania ederrean idatzia. Irazokirenak poliki zizelkaturiko testuak dira, pazientzia handiko artisau batenak: handik eta hemendik kendu, mezua ahalik eta argien eta dotoreen emateko.

Gozatu egin dut lesakarraren ispiluekin, alean utzi dudaz azpimarra kopuruak erakusten duen bezala. Horietakoren batekin amaitzea pentsatua banuen ere, ez da posible. Haren testuak 190 hitzetara mugatuak dauden bezala, lerrook sinatzen dituenak ezin du 330eko marra gainditu. ■

Sarraskia

Itxaro Borda
IDAZLEA

Emile Zola *la curée* edo sarraskia deitzen zion 1871ko *Commune* haren ondotik Paris bere iraultzari anarkistez garbitzeko Thiers burgesaren soldaduek eraman hilketa eta bortizkeria oldeari. Odola isuri zen, Kanakiara (Kaledonia Berria) igorri ziren buruzagiak, Louise Michel handia barne. Gure historia da.

Notre Dame des Landesko Defentsarako Gunea menturaz hustua dateke zutabe hau irakurriko duzunerako –edo ez, nork daki–. Naoned-eko (Nantes) aireportuaren emendatzea ekiditeko, 2009az geroztik, bertan egitura sozial berria erroto da, ekonomia gurbilaren praktika, bizimodu eta harreman ezberdinen eredua, kontsumo

gizarte frustratuaren bihotzean. Baina botereak eta enpresa multinazionalak ez dute afera begi onez ikusten eta erasorako prestatzen dira.

Hala ere, aitzinetik aburu-ikerketak egin dute eta kazeta guztietan ageri dira emaitzak: frantse sen %62 hippy gisako kide alferrek indarrez eta bortxaz hortik kanporatzearen alde daude.

Jakina, jende arruntak ez du maite bera bezala bizi ez dena, eguneroko gorotzean itotzen ez doana, *Lactalis*-en esne zitara edaten ez duena, lanea diesel autoarekin ez datorrena, jende arruntak ez omen du ezer maite.

Sarraskia, ezberdinen kontura, hori aldiz bai, maite du. ■